

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านโป่ง หมู่ที่ 6

ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวรัตติยา ทำเจริญตระกูล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

รัตติยา ทำเจริญตระกูล : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโป่ง

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. วรพจน์ สุทธิสัย

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นเนื้อหาเป็นรายงานการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านโป่ง ทำการจัดเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2545

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง มีวัตถุประสงค์การประเมินโครงการเพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและกระบวนการทำงานขององค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้าน วิธิดำเนินการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้วิธีการสังเกตและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านโป่ง คณะกรรมการกองทุน โดยการปฏิบัติงานในพื้นที่ของหมู่บ้านโป่ง ผลการวิจัยพบว่า กองทุนหมู่บ้านโป่งสามารถคงอยู่อย่างยั่งยืนได้ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความพร้อมในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบการทำงาน และให้ความสนใจในกิจกรรมของกองทุนเป็นอย่างดี ด้านการบริหารจัดการเงินกองทุนโครงสร้างการดำเนินงานยังชัดเจน มีการเรียนรู้ที่จะมีการพึ่งตนเองมากขึ้นของสมาชิกในหมู่บ้านและมีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพต่าง ๆ สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี แต่ยังคงขาดผู้นำที่มีใจเป็นนักพัฒนา หรือยังไม่เข้าใจในแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้หมู่บ้านโป่งยังไม่มีการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมเท่าที่ควร

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. วรพจน์ สุทธิสัย)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกกรกิจ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง อาทิเช่น

อาจารย์ ดร. วรพงษ์ สุทธิชัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พยอม ก้อนในเมือง อาจารย์ ดร. ชีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านโป่ง และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่ง อาจารย์ใหญ่และคณะครูอาจารย์โรงเรียนบ้านโป่ง ปลัดเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา ที่ได้คำปรึกษา ข้อมูลต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในพื้นที่รวมทั้งสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และขอขอบพระคุณพ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านโป่งทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทำงานและหาข้อมูลต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมด้านการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

นางสาวรัตติยา ทำเจริญตระกูล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

หน้าอำนวยการ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

สารบัญแผนภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6

บทที่ 2 ทัศนวิสัยวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
7. หลักการประเมินโครงการแบบชีพป์โมเดล	20
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	24

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	25
1. วิธีการประเมินโครงการ	25
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	26
3. ตัวแปรตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	27
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	31
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	33
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	34
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	34
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	41
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	45
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง	46
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเพื่อการจัดทำสารนิพนธ์	47
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	49
1. สรุป	49
2. ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก ก รูปภาพ	57
ภาคผนวก ข แบบรายงาน บร. 1-12	85
ภาคผนวก ค ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	139
ภาคผนวก ง ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	146
ภาคผนวก จ คู่มือสำหรับประชาชน	169
ภาคผนวก ช แบบคำขอขึ้นทะเบียนการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	177

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง แบบซัพพอร์ตโมเดล	3
แผนภาพที่ 2 หน่วยระบบการทำงานของสมาชิกจากกองทุนหมู่บ้านโป่ง	4
แผนภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงหน่วยระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง กับหน่วยระบบการทำงานของผู้กู้	5

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรของหมู่บ้านโป่งและการศึกษา	38
ตารางที่ 2 แสดงปริมาณน้ำที่มีใช้ในหมู่บ้านโป่ง	39
ตารางที่ 3 แสดงภาวะเศรษฐกิจของหมู่บ้านโป่ง	40

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในชนบทและชุมชนเมืองของประเทศไทยได้เกิดปัญหาความยากจนของประชาชน เนื่องจากสภาวะการว่างงานของประชาชนและสภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ สังคมชาวบ้านในชนบทต้องเข้ามาหางานในสังคมเมืองเพื่อความอยู่รอดของชีวิต จึงทำให้เกิดปัญหาความสับสนวุ่นวายในสังคมเมือง นำมาสู่ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาด้านสังคมอื่นๆ อีก ด้วยสังคมนี้เองทางภาครัฐบาลจึงต้องการช่วยเหลือชาวบ้านซึ่งไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะประกอบอาชีพและหารายได้เพื่อช่วยเหลือตนเองโดยมีนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ด้วยนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ การจัดระบบงานและการบริหารจัดการงานกองทุนของตนเอง ทำให้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนเพื่อพระราชดำริของพระราชสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อเป็นการสร้างรากฐานเศรษฐกิจของประเทศและความมั่นคง จากเหตุผลจากโครงการข้างต้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของ โครงการกองทุนหมู่บ้านโดยมีกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่หมู่บ้านต่างๆ ได้ศึกษาถึงการดำเนินงานตลอดจนเขียนเรียบเรียงรายงานและทำการประเมินผลการทำงานในรูปของสารนิพนธ์ และเนื่องจากเป็นการให้เห็นถึงความบกพร่องและปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้เกิดความสำเร็จคล่องตามวัตถุประสงค์ของ โครงการตลอดจนเป็นการพัฒนาศักยภาพความรู้ ความสามารถของนักศึกษาและเป็นการเข้าถึงชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ไป่
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชาวบ้านไป่

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากการที่ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานภายในหมู่บ้านโป่งและนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มา โดยรูปแบบการประเมินนั้น ผู้ศึกษาใช้วิธีประเมินการสภาวะแวดล้อม ที่มีผลต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโป่ง อันมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประเมินปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างรูปแบบของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ประเมินกระบวนการการดำเนินงานต่าง ๆ ประเมินผลผลิตที่ได้จากผลสำเร็จของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้ศึกษาได้นำมาประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งในครั้งนี้ ได้แก่อันแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ชิฟฟ์โมเดล” (CIPP Model) ตามกำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการโดยที่อักษรภาษาอังกฤษมีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

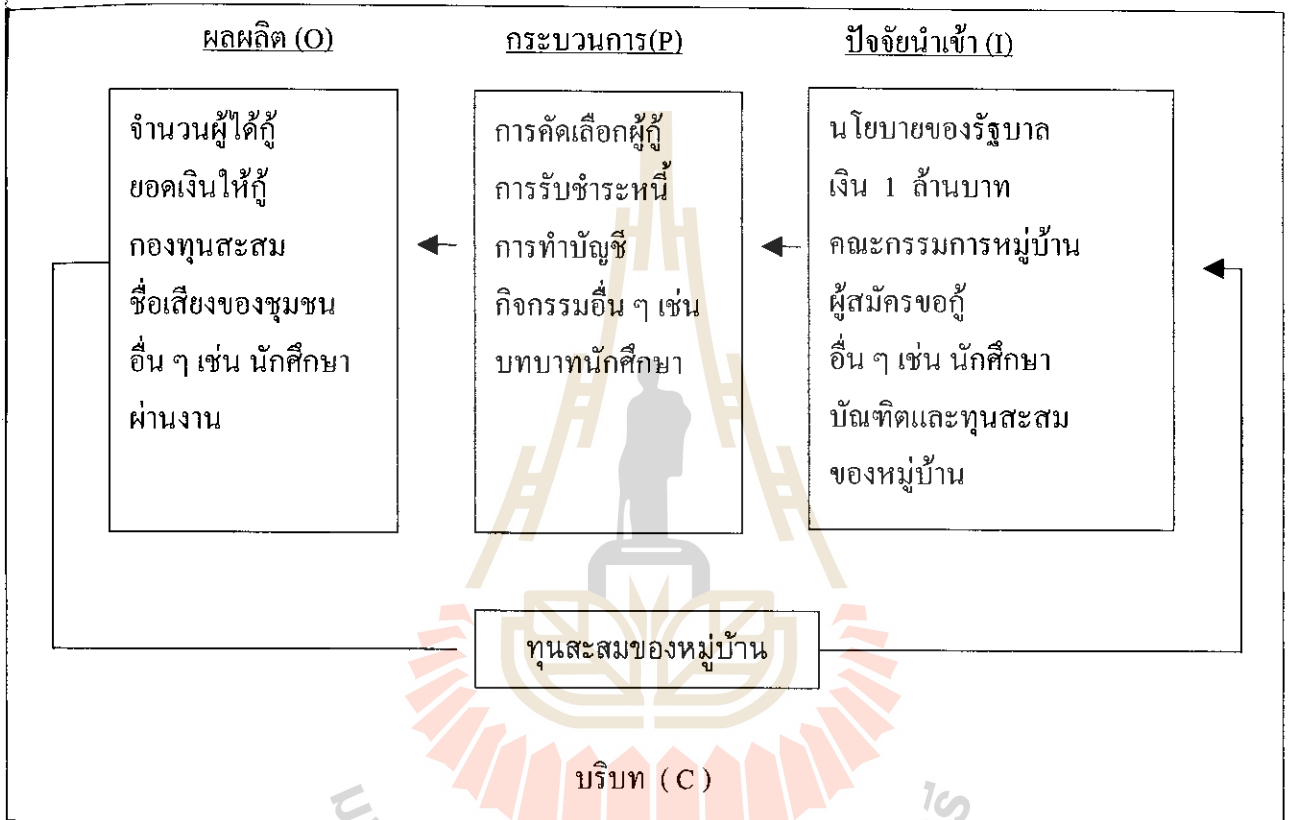
ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง แบบซีพีพีโมเดล
(CIPP Model) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : คือ หน่วยระบบการทำงาน การบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านโป่ง และ
แนะนำส่งเสริมผู้กู้

จากแผนภาพที่ 1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ดังจะอธิบายในส่วนของหน่วยระบบ A : ซึ่งเป็นหน่วยระบบการทำงาน การบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านโป่ง และแนะนำส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยพ่วง

สำหรับหน่วยระบบ A

มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล, เงิน 1 ล้านบาท, คณะกรรมการหมู่บ้านโป่ง, เงินที่ผู้กู้ชำระคืน, ผู้สมัครขอกู้, บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่ง และทุนสะสมของหมู่บ้านโป่ง

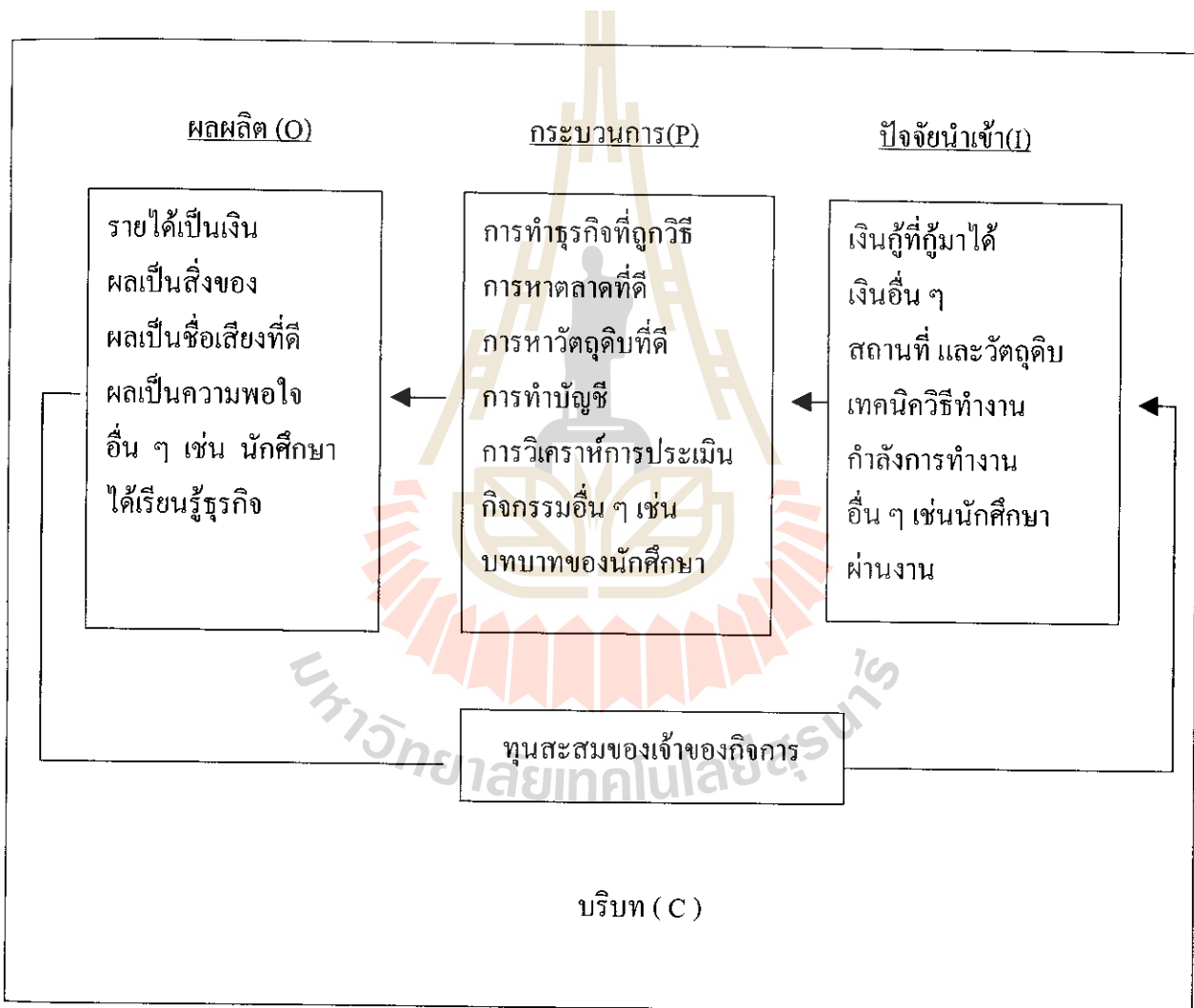
มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้, การรับชำระหนี้, การทำบัญชี และบทบาทของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่ง

มีผลผลิต

ได้แก่ จำนวนผู้กู้, ยอดเงินให้กู้, ยอดเงินให้กู้, กองทุนสะสม, ชื่อเสียงของชุมชน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่งผ่านงาน

แผนภาพที่ 2 หน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้ขอู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านโป่ง

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของสมาชิกผู้กู้แต่ละราย

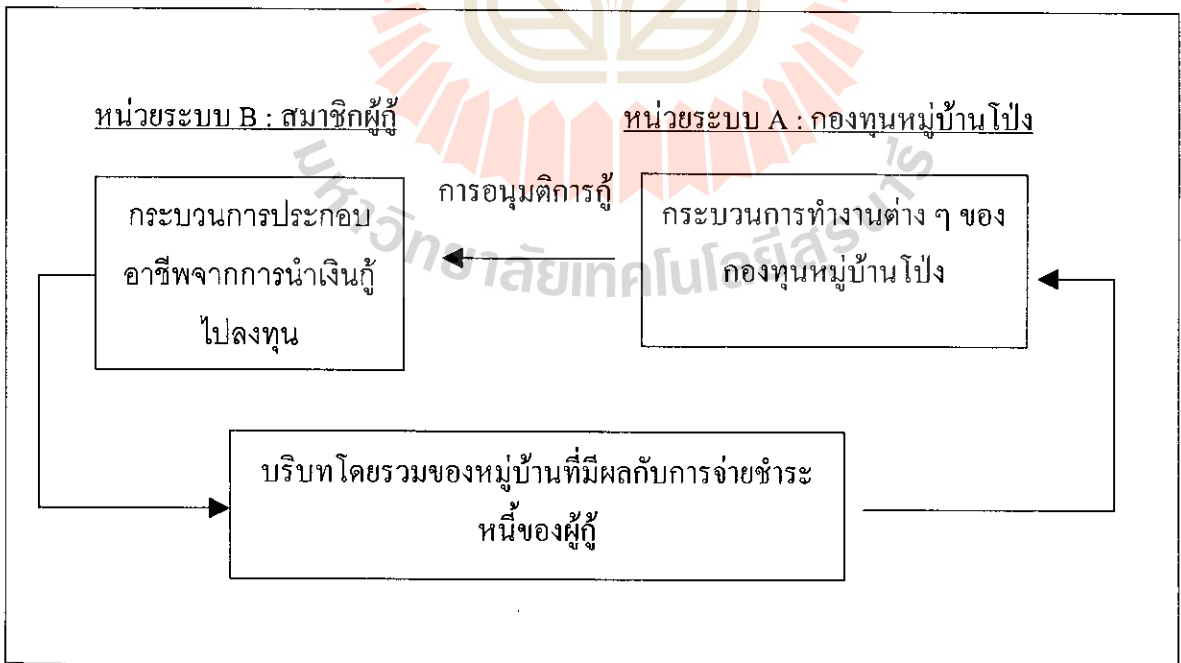

จากแผนภาพที่ 2 นี้แสดงภาพโดยรวมหน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้ถือหุ้นจากกองทุนหมู่บ้านโป่ง ดังจะอธิบายในส่วนของหน่วยระบบ B : ซึ่งเป็นหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยฟ่วง

สำหรับหน่วยระบบ B

- มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ เงินกู้ที่กู้มาได้, เงินอื่น ๆ, สถานที่และวัตถุดิบ, เทคนิควิธีการทำงาน, กำตั้งการทำงาน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่งผ่านงาน
- มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ การทำธุรกิจที่ถูกรีวิว, การหาตลาดที่ดี, การหาวัตถุดิบที่ดี, การทำบัญชี, การวิเคราะห์การประเมิน และบทบาทของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่ง
- มีผลผลิต ได้แก่ รายได้เป็นเงิน, ผลเป็นสิ่งของ, ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี, ผลเป็นความพอใจ, บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโป่งได้เรียนรู้ธุรกิจ

แผนภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงของหน่วยระบบ A หน่วยระบบ B หรือ หน่วยระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งกับหน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้กู้

จากแผนภาพที่ 3 นี้แสดงภาพความเชื่อมโยงของหน่วยระบบ A หน่วยระบบ B หรือหน่วยระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน ไปกับหน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้กู้ ดังที่จะอธิบายดังนี้

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน ไปเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบของสมาชิกผู้กู้ที่ได้นำเงินที่ได้จากการกู้ไปลงทุนเพื่อดำเนินงานและได้ผลกำไรจนสามารถชำระหนี้คืนให้แก่กองทุนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

บริบท (C) หมายถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ไป มีดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน โดยการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการประเมิน
3. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ไป ที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงาน
4. ใช้ระบบชีพโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน ไป และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูล จากแบบรายงาน บร.1-12
6. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไป ผลที่คาดว่าจะได้รับมี ดังนี้

1. ทำให้ทราบการดำเนินงาน และกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ไป
2. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ไป
3. ทำให้ทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ไป
4. ทำให้ทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงชุมชนภายในท้องถิ่น

5. ทำให้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารกองทุนหมู่บ้านโป่งและการพัฒนา
กองทุนหมู่บ้านโป่ง ที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านโป่งสามารถคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไปได้

บทที่ 2

ปรัชญาบรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานกองทุนตามนโยบาย และนโยบายนี้ต้องการให้ชุมชนได้มีการพึ่งพาตนเอง หมู่บ้านโป่งจึงได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโป่งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านโป่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รูปแบบในการประเมินกระบวนการทำงานต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ผู้ศึกษาได้ใช้รูปแบบชีพชีโมเดล ในการประเมินและวิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายหลัก ๆ ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ เพื่อเป็นการสร้างเสริม กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ มีงาน มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ รวมทั้ง รัฐบาลยังมีนโยบายในการเพิ่มขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน ทำการกำหนดระเบียบข้อบังคับ จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนในทุก ๆ ชุมชนหมู่บ้านในท้องถิ่น ดูแลความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านชุมชนท้องถิ่น จัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านทุก ๆ กองทุนที่ผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว ติดตามการทำงานของกองทุนหมู่บ้านในท้องถิ่น และประเมินผลที่ได้รับจากการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 2) การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิบัติตามระบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางใน การพัฒนา
- 4) การติดตามและประเมิน โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

ปรัชญา

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และการจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่า และ ภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และ ประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน และการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย เหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) ส่งเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- 3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้ง และการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 4) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 มีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อย่อของ “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” คือ กทบ.
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยคณะกรรมการดังนี้

ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วย เลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คนและให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กล่าวถึงวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดังนี้

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ดำรงตำแหน่งครบวาระ 2 ปี แล้วอาจได้รับการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกได้

3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากก่อนครบวาระ หรือกรณีที่คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่ กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่ง เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่ง ได้แต่งตั้งไว้แล้ว

4. เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งจนครบวาระ 2 ปี แล้วหากยัง ไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามความในข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือน ไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม
2. ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ แต่ถ้ารองประธานการอาวุโสไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธานในการประชุมแทน

3. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการ 1 คน มีเสียงในการลงคะแนน 1 เสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในการประชุมออกเสียงเพิ่มอีก 1 เสียง เพื่อเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการ และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้
 - 1) ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือ
 - 2) คณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือ
 - 3) ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือ
 - 4) หน่วยงานอื่นของรัฐ

ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา นอกเวลาก็ได้ทั้งที่อาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการ ให้อาศัยความตามข้อ 9 ถือเป็นหลักปฏิบัติในการประชุม และวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการโดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม และ ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินงานและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มี หรือสนับสนุน ให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหรือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในระเบียบฉบับนี้ ได้ทำการยกเลิกความตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ในวรรคสอง ข้อ 6 ให้ใช้ความตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ในข้อ 3. ให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ข้อ 41 กล่าวไว้ว่า

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามความในระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้กล่าวไว้ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนรวมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้าน การเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษา ถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตาม ข้อ 20 (3) และ (4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและวิธีการที่หมู่บ้านชุมชนเมืองกำหนดไว้
2. คณะกรรมการต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารงานของกองทุน
4. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการจัดการกองทุน
6. สมาชิกมีการปฏิบัติงานตามระเบียบครบถ้วน
7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่งมีดังนี้

1. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านโป่ง หมู่ที่ 6 บ้านโป่ง ต.เสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30170

2. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่งมีมติเห็นชอบเป็นต้นไป

3. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

- (1) เพื่อเป็นการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (2) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
- (3) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ

1. เป็นคนรู้จักสามัคคี
2. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
4. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว

(4) เพื่อพัฒนาสมาชิก ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ

1. เป็นคนเก่งใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
2. เป็นคนชอบช่วยเหลืองานสังคมอย่างสม่ำเสมอ
3. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกคน
5. เป็นคนเก่งงาน และมีความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงาน

4. แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบไปด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- (1) เงินกู้ยืม
- (2) เงินที่ได้รับจัดสรรคณะกรรมการ
- (3) ดอกผลหรือประโยชน์ใดๆที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- (4) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- (5) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันใดๆ
- (6) เงินสมทบหรือจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

5. คุณสมบัติของสมาชิก

(1) เป็นผู้ที่พักอาศัยหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า 6 เดือนขึ้นไป

- (2) เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านโป่ง เป็นสำคัญ
- (3) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความเห็นชอบและสนใจในกิจกรรมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านโป่ง
- (4) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีขึ้นไป และจะต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่ต่ำกว่า 6 เดือน

(5) แจ้งความประสงค์สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่ง

6. การสมัครเป็นสมาชิก

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีขึ้นไป และต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
- (2) แจ้งความประสงค์สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่ง
- (3) สมัครเป็นสมาชิกได้ในลักษณะรายบุคคล/กลุ่ม/องค์กรเอกชน ตามความสมัครใจของสมาชิก
- (4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้พิจารณา

7. เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งพิจารณา และเห็นควรรับบุคคลใดเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นทราบพร้อมทั้งลงเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

8. สมาชิกขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านโป่งตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน
- (3) จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับ
- (4) ลาออก หรือให้ได้รับอนุมัติลาออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

5. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การจัดเวทีชาวบ้าน เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการชายและหญิง มีจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันอยู่กับเวทีชาวบ้าน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้

- (1) เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด
- (2) ร่วมกันกำหนดวิธีการ และดำเนินการเลือกกันเอง
- (3) เลือกคนดี มีความรู้ มีประสบการณ์

- (4) องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน

คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ประชาชนร่วมกันคัดเลือกคนดีและมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- (2) เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน ไป่ไม่น้อยกว่า 2 ปี
- (3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) ไม่เคยรับโทษจำคุก
- (5) ไม่เคยถูกไล่ออก จากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- (6) เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ
- (7) ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- (8) ไม่เคยให้ถูกออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไป่
- (9) ไม่เคยต้องคำพิพากษา

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้ผู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด ๓ ว่าด้วยการกู้ยืมเงิน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญดังนี้

1. การกู้เงินสมาชิกต้องระมัดระวังประสงค์ การกู้ยืมอย่างชัดเจน โดยทำ การยื่นคำขอผู้ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไป่ เพื่อพิจารณาอนุมัติการขอกู้โดยใช้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้าน ไป่กำหนด
2. คณะกรรมการกองทุน มีอำนาจในการอนุมัติ ให้ผู้กู้แต่ละรายไม่เกิน 20,000 บาท
3. ในกรณีที่ผู้กู้ต้องการกู้เกินกว่าวงเงิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะทำการเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และจะอนุมัติเงินกู้ไม่เกินรายละ 50,000 บาท
4. การกู้ฉุกเฉิน คณะกรรมการจะพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็น
5. สมาชิกผู้กู้ ยื่นคำขอผู้ต่อคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนจะทำการบันทึกคำขอผู้ พร้อมทั้งส่งสำเนา แบบคำขอผู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ ให้เข้าสมาชิกผู้ขอผู้ และธนาคารทราบการอนุมัติเงินกู้ เพื่อธนาคารจะดำเนินการต่อไป
6. คณะกรรมการกองทุน ไป่จะทำการแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไป่อย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนในการทำสัญญาผู้ยืมกับผู้ขอผู้ที่ได้รับการอนุมัติ

7. สมาชิกผู้ขอู้ที่ได้รับอนุมัติ ต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนทราบ เพื่อจะทำการโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกผู้ขอู้ต่อไป

8. หลักประกันในการกู้ อาจเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

9. อัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ในอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมของสมาชิก และได้กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

10. กำหนดการชำระคืนเงินกู้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม แห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย โดยชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาตามสัญญาไม่เกิน 1 ปี นับจากวันที่ทำสัญญา

11. การชำระคืนเงินกู้ทุกประเภทยกเว้นการกู้เงินฉุกเฉิน สมาชิกผู้กู้ให้นำเงินกู้ส่งคืน ณ.ที่ทำการ ธนาคารออมสินสาขาสูงเนิน โดยการ โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านและนำหลักฐานการส่งคืนเงินกู้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำหลักฐานการชำระหนี้ นั้น จัดทำบัญชีและดำเนินการต่อไป

12. กรณีสมาชิกผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ สมาชิกผู้ขอู้จะต้องเสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับกำหนด ยกเว้นแต่สมาชิกผู้ขอู้ ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ จากความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก ด้วยเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่ง

13. สมาชิกผู้กู้ให้นำเงินไปใช้นอกกรอบของวัตถุประสงค์ของการกู้โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจในการยกเลิกสัญญา และเรียกเงินกู้คืนพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระเต็มจำนวน โดยทันที และสมาชิกผู้ขอู้จะต้องนำเงินกู้มาคืนภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และสมาชิกผู้ขอู้ที่นำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ ที่ประชุมมีมติให้พ้นสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะเวลาสองปี

กองทุนหมู่บ้าน มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. พิจารณาตามประเภทการกู้ยืม แบ่งเป็นกิจกรรมดังนี้
 - 1) การพัฒนาอาชีพ
 - 2) การสร้างงาน
 - 3) การสร้างและหรือเพิ่มรายได้
 - 4) ลดรายจ่าย
 - 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

2. การอนุมัติเงินกู้ คณะกรรมการจะพิจารณา ดังนี้

- 1) สมาชิกผู้ขอกู้ แฉงวัตถุประสงค์ของการกู้ แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่ง 1 ครอบครัว สามารถกู้ได้ 2 คน
- 2) พิจารณา โครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่า มีผลกำไรจากการลงทุน
- 3) วงเงินกู้ไม่เกินรายละ 20,000 บาทต่อราย
- 4) กรณีที่ขอกู้เกินกว่า 20,000 บาท ต้องผ่านมติที่ประชุมของสมาชิกเพื่ออนุมัติวงเงินกู้แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต่อราย
- 5) การกู้เงินเพื่อดำเนินโครงการและการจัดทำรายงาน สมาชิกผู้ขอกู้จะต้องดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงาน ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่งกำหนด

3. มีการทำสัญญาเงินกู้ทุกรายที่ทำการขอกู้
4. มีการประกันการกู้ โดยมีบุคคล 2 คนเป็นผู้ค้ำประกัน
5. การชำระคืนเงินกู้ เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ภายใน 1 ปี
6. ผู้กู้ฉุกเฉิน จะต้องชำระคืนเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยไม่เกินระยะเวลา 4 เดือน
7. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี
8. กู้ฉุกเฉินดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี
9. ค่าปรับกรณีไม่จ่ายชำระคืนเงินกู้ภายในกำหนดสัญญา จะเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 6 ต่อเดือน เว้นแต่ผู้ขอกู้ได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่ง
10. การเบิกจ่ายเงินกองทุน เพื่อการกู้ และชำระคืนเงินกู้ จะใช้วิธีโอนผ่านบัญชีธนาคาร

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพโฟมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบชีพโฟมเดล

ในการทำการประเมิน ผู้ศึกษาการประเมินตามแนวทางการศึกษา วิชาการวิจัยชุมชน และการประเมินเมื่อพัฒนา ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัยชุมชนบ้านโป่ง เพื่อให้การประเมินในครั้งนี้ได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และยังมีช่วยส่งเสริมให้ชุมชนบ้านโป่งได้มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นจากการได้มีการจัดเวทีประชาคม ซึ่งทำให้เกิดมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด

เห็น เกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งการที่มีนักศึกษาเข้ามาปฏิบัติงานในชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริม และกระตุ้นให้ชุมชนได้มีการพัฒนาตนเองขึ้นด้วย

ในการทำการประเมินนี้ ผู้ศึกษาได้อาศัยทฤษฎีเชิงระบบ สตัฟเฟิลบีม (PDK, 1977, P. 261 - 265) ได้เสนอแนวความคิดแบบจำลอง CIPP Model ซึ่งการประเมินรูปแบบ CIPP Model เป็นรูปแบบของการใช้หลักเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประเมิน และผลที่ได้รับจากกระบวนการของหน่วยปฏิบัติงาน

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP Model ดังนี้

1) แบบจำลองประเภทนี้ เป็นการประเมินในเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นการประเมินหรือให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแบบการประชุมได้ทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพฟ์ จำเป็นที่นิยมไว้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี เป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

2) แบบจำลองชีพฟ์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 2.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)
- 2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
- 2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
- 2.4 การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมิน ซึ่งช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์โดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการเป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายโครงการหรือไม่ จะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับความช่วยเหลือ ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ เมื่อแผนการดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แต่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์คือ

3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

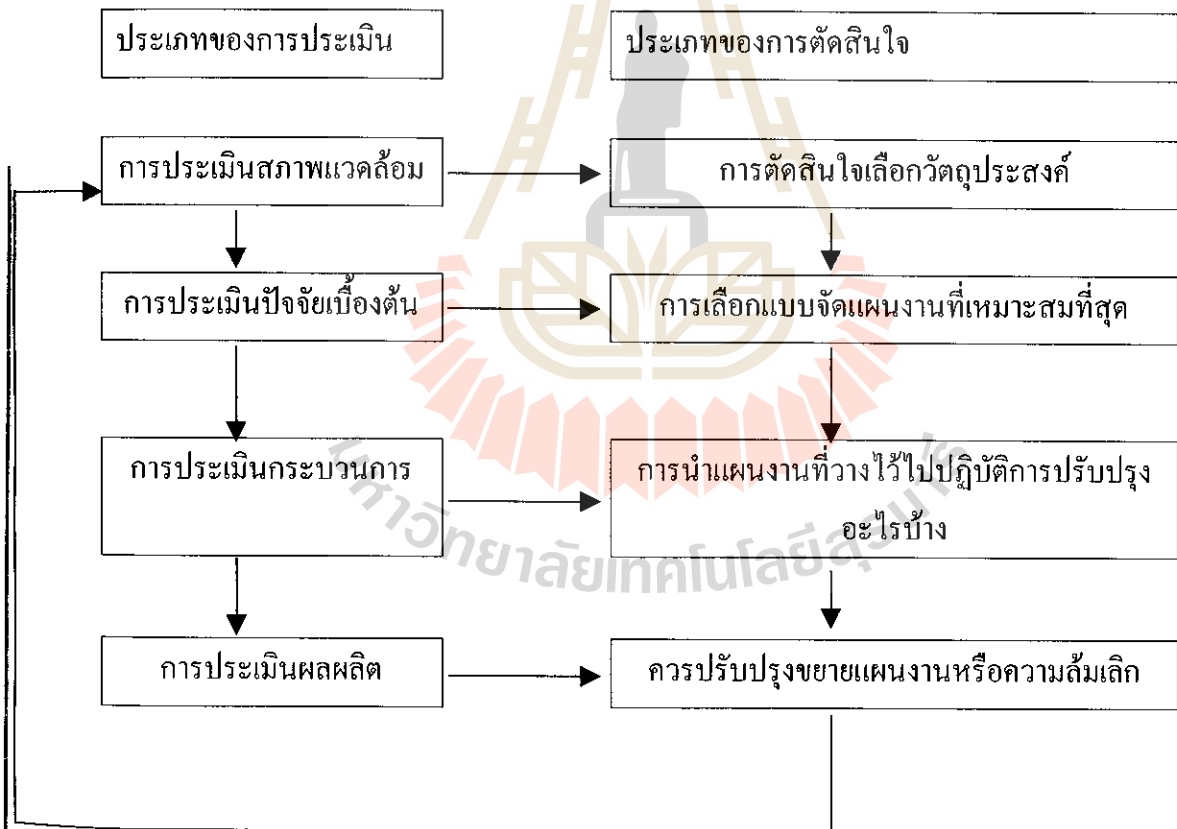
3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นซึ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544) คือ

1. การจัดห่านักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรในโครงการ
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสินในการทำการประเมินตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับโดยต่อเนื่อง

แผนภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ สตีฟเฟิล บีม

(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการต่อเนื่องจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยรัฐบาลมีความต้องการให้มีการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานของกองทุนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและช่วยให้บัณฑิตผู้ว่างงานได้มีงานทำรวมทั้งให้ได้ผลการประเมินการทำงานของกองทุนหมู่บ้านไปง โดยบัณฑิตที่ได้เข้าไปทำงานในชุมชนนั้น เป็นผู้จัดทำรายงานสรุปการทำงานต่าง ๆ

โดยในหลักสูตรจะเน้นเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ ออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชน ที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

ซึ่งผลจากการวิเคราะห์วิจัยนี้สามารถนำไปใช้ ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านไปง ปรับปรุงนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจของประเทศอย่างแท้จริง หรืออาจเป็นแนวทางในการจัดหานโยบายใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการประเมินกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ผู้ศึกษาได้ศึกษาโดยวิธีการประเมินโครงการ ตัวแปรตัวชี้วัด การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคม และได้นำตัวแปรตัวชี้วัดมาช่วยในการประเมิน เพื่อต้องการทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ซึ่งทำให้สามารถทราบสิ่งที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านโป่งได้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการประเมินโครงการ

1. วิธีการจัดเก็บข้อมูล

1.1 การสังเกต (Observation) เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงของชุมชน วิธีสังเกตแบบง่าย ๆ โดยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในสถานะการณ์ในขณะนั้น เช่น แบบรายงาน บร. 8 หรือการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือการที่ผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานะการณ์ขณะนั้น เช่น แบบรายงาน บร. 5, บร. 6

1.2 สัมภาษณ์ (Interview) เป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการพบปะกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง โดยการใช้คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์และความรู้สึกที่แสดงออกได้ โดยผู้ศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเปิด คือการที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสออกความเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยจะใช้คำถามอย่างกว้าง ๆ การสัมภาษณ์มี 2 รูปแบบ คือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม (Individual or Grouped Interview)

- 1) การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลได้แก่ แบบรายงาน บร.2, บร. 3, บร.9 และบร.11
- 2) การสัมภาษณ์เป็นรายกลุ่มได้แก่ แบบรายงาน บร. 1, บร. 4, บร. 5, บร. 6, บร. 8, บร. 10 และบร. 12

รูปแบบการประเมินชีพของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebean's CIPP Model) ได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับบุคคล (ผู้กู้) คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสถานะแวดล้อมทั่วไปของหมู่บ้านโป่ง เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ อากาศ เป็นต้น

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) คือการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อต้องการทราบข้อบกพร่องของการดำเนินการ คือการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้ขอู้

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้น ในหน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านโป่ง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 180 ครัวเรือน มีจำนวนประชากร 633 คน เป็นชาย 259 คนเป็นหญิง 374 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกหรือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาของบ้านโป่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่ง	จำนวน	12 คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่ง	จำนวน	272 คน
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	93 คน
2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	179 คน
3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำอาชีพ	จำนวน	10 คน
4. ข้าราชการเจ้าหน้าที่	จำนวน	15 คน

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี การกำหนดตัวอย่างในรายวิชาวิจัยชุมชน โดยจะเก็บจากร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือน ยกเว้นสามารถที่ได้รับอนุมัติให้กู้ จะเก็บร้อยละ 65 ของจำนวนสมาชิกผู้กู้

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้น จะใช้ CIPP Model มาเป็นหลักของการประกอบเพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัด ซึ่งจะแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของ “ซีพีพีโมเดล”

ตัวแปร หมายถึง เป็นประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลจะได้ค่าที่แปรไปสำหรับผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชารชนนั้น

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงถึงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

โครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วยหน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโป่งและส่งเสริมผู้กู้
 2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
- ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านโป่ง แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อม (SMEs)
- 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้ม

สลายของท้องถิ่นชนบท

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านโป่ง สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้านโป่ง และตัวบ่งชี้อื่นตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโป่ง

2.2 สภาพปัจจุบัน

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านโป่ง

2.4 ด้านวัฒนธรรม

2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

2.5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งกับสิ่งนั้น สิ่งนี้ จำต้องขายทรัพย์สินเดิม หรือกู้หนี้ยืมสิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงิน หรือสินทรัพย์

2.5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่นชุมชน

2.5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

2.5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่นที่อยู่อาศัย การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย

ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) มีแหล่งน้ำที่สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปี
- 2) มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง
- 3) สภาพของดินในการเพาะปลูกพืช

4) ป่าไม้ในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร

5) ศิลปวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2) เงิน 1 ล้านบาท

3) คณะกรรมการหมู่บ้านโป่ง

4) สมาชิกผู้กู้

5) นักศึกษามัคชิตกองทุนหมู่บ้านโป่ง

6) องค์กรภายในชุมชน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

1) การคัดเลือกผู้กู้

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3) การรับชำระหนี้

4) การทำบัญชี

5) การช่วยหาตลาด

6) บทบาทของนักศึกษากองทุนหมู่บ้านโป่ง

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

1) จำนวนผู้กู้

2) ยอดเงินให้กู้

3) กองทุนสะสม

4) ชื่อเสียงของชุมชน

5) จำนวนผู้ที่กู้ได้

6) การขยายกิจการของผู้กู้

7) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

8) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

9) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

10) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

11) ท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน ไปง

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลแต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด ดังนี้คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B (Context Indicator) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล

1.3.4 หนี้ยูนิตนอกระบบของผู้ดูแล

1.3.5 อาชีพหลักของผู้ดูแล

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

1.3.8 ลักษณะของผู้ดูแล

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

1) เงินกู้ที่กู้มาได้

2) เงินอื่นๆ

3) สถานที่ และวัสดุดิบ

4) เทคนิควิธีทำงาน

5) กำลังทำงาน

6) นักศึกษาผ่านงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ(Process Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) การทำกิจการถูกวิธี
- 2) การหาตลาดที่ดี
- 3) การหาวัตถุดิบที่ดี
- 4) การทำบัญชี
- 5) การวิเคราะห์ประเมินโครงการ

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) รายได้เป็นตัวเงิน
- 2) ผู้กู้อได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
- 3) ผู้กู้อได้ขยายกิจการ
- 4) ผู้กู้อได้ทำการด้วยวิธีที่ดีขึ้น
- 5) ผู้กู้อมีการพึ่งพาตนเอง
- 6) ผู้กู้อมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง
- 7) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้อประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้อระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้อที่ให้กับผู้กู้อ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไปง คือแบบรายงานต่าง ๆ (แบบ บร.) มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 คือ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน ไปง
2. แบบรายงาน บร. 2 คือ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
3. แบบรายงาน บร. 3 คือ แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ไปง

4. แบบรายงาน บร. 4 คือ แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน
5. แบบรายงาน บร. 5 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีจัดการกองทุนหมู่บ้านโป่ง
6. แบบรายงาน บร. 6 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านโป่ง โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพ ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช
7. แบบรายงาน บร. 7 คือ แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ของชุมชน ในทัศนคติของประชาชนของชุมชน
8. แบบรายงาน บร. 8 คือ โครงการเศรษฐกิจของชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
9. แบบรายงาน บร. 9 คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์
10. แบบรายงาน บร. 10 คือ แบบสรุปแบบเรียนชุมชนหมู่บ้าน เพื่อจัดทำประชาวิจารณ์
11. แบบรายงาน บร. 11 คือ แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
12. แบบรายงาน บร. 12 คือ แบบวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บท

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล มี 3 วิธี ดังนี้

1. การสัมภาษณ์
2. การสังเกต
3. การจัดเวทีประชาคม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวิธีการรวบรวมข้อมูล ทั้ง 3 วิธี ดังจะจำแนกได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ใช้แบบ บร. ต่าง ๆ ดังนี้ บร. 1, บร. 2, บร. 3, บร. 4, บร. 7, บร. 8, บร. 9, บร. 11 และบร. 12
2. การสังเกต ใช้แบบ บร. ต่าง ๆ ดังนี้ บร. 2, บร. 5, บร. 6, บร. 7, บร. 8, บร. 10 และบร. 12
3. การจัดเวทีประชาคม ใช้แบบ บร. โดยการจัดเวทีประชาคม เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง หรือมีปัญหาจริง จำแนกได้ดังนี้ บร. 5, บร. 6, บร. 10 และบร. 12

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับชุมชน เช่น ข้อมูลประชากรจากคู่มือ กชช 2 ค ระเบียบต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แผนพัฒนาตำบลเสมา ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านโป่ง เป็นต้น

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านโป่ง จากกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ประชากรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่ง ประชากรที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่ง ประชากรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่งที่ได้กู้เงินจากกองทุน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของประชากรในหมู่บ้านโป่ง ในด้านความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การประกอบธุรกิจจากการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านโป่ง

4. นำข้อมูลจากที่เก็บรวบรวมมา ได้นำมาวิเคราะห์ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งว่าจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่ และจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลโครงการวิเคราะห์ 2 แบบ ทั้งวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ โดยคิดเป็นร้อยละ ข้อมูลที่หาเป็นสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุเพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่กู้กองทุนหมู่บ้านโป่ง และจำนวนสมาชิกที่ไม่ได้กู้กองทุนหมู่บ้านโป่ง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความรู้ความเข้าใจชาวบ้านที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านโป่ง ความรู้ความเข้าใจความสนใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโป่ง ความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านที่มีต่อผู้นำชุมชน โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

การประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ได้มีความครอบคลุมถึงบริบทระดับประเทศ และบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย การประเมินบริบท ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประมวลผลการทำธุรกิจของผู้ดูแล และการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับดังนี้

1. บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบทและสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีลูกมาก การศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและโครงการตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ภาวะความยากจนของคนไทย พบว่าความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้น และสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ได้มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วย วิชาธุรกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ ในภาคอุตสาหกรรมแรงงานประมาณครึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้น หลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ.2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิชาธุรกิจไทยซึ่งพาดตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทย ใช้วัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้น และชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่งการเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทย และการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม

นอกจากนั้นวิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิตและผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs

ได้กำหนดการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรมดังนี้

- วิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
- วิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
- วิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิชาธุรกิจขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่างๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. กลไกการบริหารแผนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การพัฒนาวิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จและสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบายและแผนส่งเสริมวิชาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการได้ภายในกลางปี

1.3 ภาวะการค้าของประเทศ

ประเทศต้องประสบปัญหาการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศมาตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นมหาอำนาจในการส่งออกข้าวก็ตาม แต่ด้วยค่าเงินบาทที่เราดี้อยกว่าประเทศที่ทำธุรกิจกับเราหรือประเทศที่เรานำเข้าสินค้าของประเทศนั้น ๆ เข้ามา ทำให้เราต้องประสบปัญหาการขาดดุลการค้าซึ่งประเทศเคยประสบปัญหาค่าเงินบาทลอยตัวอย่างหนักประมาณ ปี พ.ศ. 2540 - 2543 ดอลลาร์ละ 45 - 60 บาท

สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกนั้นส่วนมากเป็นสินค้าทางการเกษตร และภาคอุตสาหกรรมได้แก่พวกเครื่องใช้ไฟฟ้า แต่ประเทศไทยก็ต้องสั่งซื้อชิ้นส่วนในการประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักรกลต่าง ๆ จากต่างประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล แต่ค่านิยมของคนไทยก็ได้ลดลงเลยส่วนใหญ่มีค่านิยมว่าสินค้าจากต่างประเทศมีความคงทนกว่า หรือกว่า ซึ่งจริงแล้วสินค้าในประเทศไทยก็ได้ดีด้อยไปกว่าต่างประเทศเลย ซื้อมาจากบ้านเราราคาก็ถูก หาซื้อง่าย แล้วยังช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของไทยอีกด้วย

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

โดยทั่วไปถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก โดยฝีมือของคนไทยเราเอง ซึ่งกลุ่มนายทุนที่ทำการค้าเกี่ยวกับสัตว์ป่า หรือของป่าต่าง ๆ กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้มองถึงปัญหาที่จะตามมาหลังจากที่ทำลายสิ่งแวดล้อมเหล่านี้แล้วการทำลายป่าไม้ การฆ่าสัตว์ป่ามาทำเป็นอาหาร ยาสูบกำลังนำมาทำเครื่องประดับ หรือนำมาขายทั้งตัว เป็นการทำลายที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ เมื่อป่าไม้หมดฝนก็จะไม่ตกต้องตามฤดูกาล ถ้าฝนตกก็จะเกิดอุทกภัยส่งผลให้เกิดความเสียหายในหลาย ๆ ด้านทั้งทรัพย์สิน ชีวิตคน ชีวิตสัตว์ ชั้นหน้าดินก็จะถูกทำลายหรือถูกน้ำชะล้างหน้าดินไป และมีผลโดยตรงกับภาคเกษตรกรรมของไทยด้วย

สัตว์ป่าถ้าสูญพันธุ์ไปหมดก็จะมีให้ประชากรรุ่นหลังได้ดูอีกต่อไป เช่นการฆ่าช้างเอง การจำตัวนิ่มมาขายเพื่อปรุงเป็นอาหาร เป็นต้นถึงแม้ทางรัฐบาลจะได้มีการออกกฎหมายมาเพื่อการคุ้มครองป่าและสัตว์ป่าแล้วก็ตามแต่ยังมีผู้ฝ่าฝืนกระทำความผิดอยู่ ตามที่ได้เป็นข่าวให้ได้เห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์ และข่าวทางทีวีต่าง ๆ เป็นที่น่าสลดใจเป็นอย่างยิ่งชีวิตของสัตว์ป่ามากมายที่ต้องกลายมาเป็นสินค้าให้กับนายทุนใจร้าย ผู้ไม่คำนึงถึงความเสียหายในระดับประเทศ

รัฐบาลจึงส่งเสริมให้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในการอนุรักษ์ป่า สัตว์ป่า แม่น้ำ และปลูกจิตสำนึกให้รักบ้านเกิด โดยเฉพาะจะเน้นให้กับเยาวชนของประเทศ ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต

1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ศูนย์วิจัยข้อมูลของธนาคารกสิกรไทยได้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนต้องการให้รัฐบาลพิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้เกิดกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค

ประเทศไทยต้องประสบปัญหาหนี้สินเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างที่ไม่สามารถขายได้ และประชาชนก็ไม่มีกำลังที่จะซื้อได้ ทำให้มีหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีมูลค่าเป็นล้านล้านบาท

1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือ ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ความอ่อนแอส่วนใหญ่เกิดจากการที่คนในท้องถิ่นไม่มีความรักสามัคคีกัน ไม่ให้ความร่วมมือในด้านการพัฒนา ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพเสริมสร้างรายได้ ทำให้ชุมชนไม่มีโอกาสในการพัฒนาไปในทางที่ดีได้ หรือในบางชุมชนก็จะมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่ไม่ร่วมมือในการพัฒนาแล้วยังคอยจกจขวยเอาประโยชน์เป็นของตนเองเสียอีก

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันคนไทยบางกลุ่มมีค่านิยมชอบใช้สินค้าจากต่างประเทศ และเป็นเหตุให้ค่านิยมประเทศตะวันตกได้เข้ามาระบาดในประเทศไทย ทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมอันมีค่าบางอย่างสูญหายไปแต่ในทางกลับกันชาวต่างประเทศก็ชื่นชอบในศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศไทยทำให้ประเทศไทยได้มีรายได้จากการมาท่องเที่ยวของชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก ดังนั้นคนไทยทั้งหลายควรหันมาใช้สินค้าไทย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทยกัน

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระดับประเทศในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นทำให้ท้องถิ่นที่เป็นฐานรากของประเทศสั่นคลอน เมื่อไม่มีการจ้างงานไม่มีรายได้ ความเป็นอยู่ของครอบครัวในชุมชนก็เสื่อมสลาย ไม่มีความอบอุ่น เกิดการลักขโมยทรัพย์สิน และมีการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายมากขึ้น เช่น คดียาเสพติด คดีความต่าง ๆ ตามมา ทำให้รัฐบาลมองเห็นถึงปัญหานี้จึงได้จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาเหล่านี้

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ชุมชนบ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่บ้านโป่งได้กล่าวว่า “ในสมัยก่อนบริเวณหมู่บ้านเป็นป่าที่มีสัตว์อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก สัตว์เหล่านั้นจะพากันมากินดินโป่ง (ดินเค็มมีธาตุอาหารสำหรับสัตว์) ซึ่งบริเวณหมู่บ้านจะมีดินโป่งจำนวนมาก จึงได้เรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านโป่ง”

2.2 สภาพปัจจุบัน ได้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน ซึ่งมีการเริ่มใช้ เมื่อ พ.ศ. 2521 และมีการใช้น้ำประปา เมื่อ พ.ศ. 2541 ถนนสายหลักของหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง และถนนภายในหมู่บ้านจะเป็นดินลูกรัง แต่ยังคงความเป็นแหล่งโบราณคดี เมืองเสมา ด้วยการรักษาวัฒนธรรมแบบโบราณอยู่

2.2.1 ลักษณะประชากร

หมู่บ้านโป่ง ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร 897 คน ส่วนใหญ่เพศหญิง ร้อยละ 51 กลุ่มอายุส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงวัยกลางคน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรของหมู่บ้านโป่งและการศึกษา

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	446	49
- หญิง	451	51
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	35	3.90
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	80	8.92
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	108	12.04
12 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	75	8.36
18 ปี 1 วัน - 20 ปีเต็ม	98	10.93
20 ปี 1 วัน - 22 ปีเต็ม	105	11.71
22 ปี 1 วัน - 35 ปีเต็ม	128	14.27
35 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	223	24.86
60 ปี 1 วันขึ้นไป	45	5.01
3. จบการศึกษา		
- ประถมศึกษา	105	11.71
- มัธยมศึกษา	310	34.56
- อนุปริญญา	87	9.70
- ปริญญาตรี	15	1.67

ที่มา : จากการสำรวจหมู่บ้าน

2.2.2 การตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านโป่ง ตามคำบอกล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้านได้กล่าวถึงการตั้งถิ่นฐานไว้ว่า “คนกลุ่มผู้ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านโป่งมี 3 กลุ่มด้วยกัน โดยกลุ่มที่ 1 ได้อพยพมาจากบ้านจาน ตำบลบ้านบึงจี้เหล็ก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มที่ 2 ได้อพยพมาจากบ้านโคกแก้ว กลุ่มที่ 3 ได้อพยพมาจากบ้านนาตะโคก และย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านโป่ง

2.2.3 แหล่งน้ำหมู่บ้าน

ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ ภายในหมู่บ้านมีการใช้น้ำประปาเป็นบางครั้งเรือน แต่ส่วนใหญ่จะใช้น้ำบาดาล

ตารางที่ 2 ปริมาณน้ำที่มีใช้ในหมู่บ้านโป่ง

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	10		✓
บ่อน้ำบาดาล	101	✓	
คลอง	2		✓
ห้วย	4	✓	
บึง	3		✓

2.2.4 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่บ้านน้อยกุดค้อ ตำบลเสมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่บ้านทะเลใน ตำบลเสมา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบึงจี้เหล็ก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่บ้านทะเล ตำบลเสมา

2.2.5 สภาพพื้นดิน กลุ่มดินที่พบ คือกลุ่มดินชุดราชบุรี เป็นดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน พบจุดปะสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนกันเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินตะกอนลำน้ำ สภาพพื้นที่พบจะเป็นที่ราบเรียบ หรือค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีความเป็นกรด - ด่างประมาณ 5.5 – 8.0 จะมีบริเวณที่เป็นดินโป่งอยู่บริเวณท้ายหมู่บ้านซึ่งจะมีเกลือผสม ดินจะมีรสเค็ม

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชน ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านมีอาชีพเกษตร คือ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว รับจ้าง ค้าขาย และทำกิจการนอกเหนือลูกหลายออกไปทำงานนอกบ้าน ให้ผู้สูงอายุอยู่บ้านประกอบด้วยมีอาชีพค้าขายเป็นบางครอบครัว มีรายได้ต่อปี 30,000 บาท ขึ้นไป

ตารางที่ 3 แสดงสถานะเศรษฐกิจของหมู่บ้านโป่ง

ด้านเศรษฐกิจ	จำนวน
1. พื้นที่ทำการเกษตร	6,451 ไร่
2. อาชีพ	
- ทำนา	180 ครัวเรือน
- ค้าขาย	10 ครัวเรือน
- ทำสวน	20 ครัวเรือน
- รับราชการ	3 ครัวเรือน
- รับจ้าง	49 ครัวเรือน
- ประมง	10 ครัวเรือน
- เลี้ยงสัตว์	10 ครัวเรือน
3. รายได้ของประชาชนต่อปี	
1,000 - 5,000	30 ครัวเรือน
5,001 - 10,000	90 ครัวเรือน
10,001 - 20,000	40 ครัวเรือน
20,001 - 30,000	10 ครัวเรือน
30,001 - 50,000	15 ครัวเรือน
50,001 - 100,000	5 ครัวเรือน

2.4 ด้านวัฒนธรรม ยังคงมีการสืบสานวัฒนธรรมให้ลูกหลานต่อ ๆ กันมา แม้ว่าจะ เป็นประเพณีสงกรานต์ แต่งาน และมีการทำบุญตามวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งจะจัดทำขึ้นทุกปี เช่น

1. เทศน์มหาชาติ	ทำบุญกลางบ้าน
2. สงกรานต์	ทำบุญตักบาตร, รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุมีการสรงน้ำ พระ, แห่ดอกไม้ 7 วัน 7 คืน มีการก่อเจดีย์ทรายที่ วัด จะทำหลังงานสงกรานต์
3. ฟ้อนผีฟ้า	เป็นความเชื่อทางไสยศาสตร์ของคนในท้องถิ่น
4. รำเดือนห้า	เป็นการรำเกี่ยวกันระหว่างหนุ่มสาว เป็นการละเล่น เพื่อความสนุกสนาน
5. การเป่าแคน	แคนทำมาจากไม้รวด แคนเป็นดนตรีของภาคอีสาน สมัยก่อนผู้ชายจะนำมาใช้เกี่ยวสาวในตอนกลางคืน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านโป่ง

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และการจัดเวทีประชาคมได้พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านโป่งมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งนโยบายนี้เป็นนโยบายที่ประชาชนให้ความสนใจ เพราะเป็นการทำให้ชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ และยังมีประชาชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการตั้งให้มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งประชาชนส่วนนี้มีความคิดว่านโยบายการตั้งกองทุนอาจเป็นการสร้างนิสัยในการขบถก่อกวนหรือขบถเป็นหนี้เนื่อง จากผู้กู้บางรายก็นำเงินที่กู้ได้นี้ไปใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้รายเก่า แต่ไม่ได้นำมาลงทุนก็ไม่มีรายได้ ก็มีแต่การกู้หนี้เพื่อไปใช้หนี้แบบนี้เรื่อยไป

2) เงิน 1 ล้านบาท ที่ทางภาครัฐบาลได้จัดสรรให้กับชาวบ้านนั้นช่วยสร้าง ชาวบ้านได้มีอาชีพ ได้มีเงินทุนหมุนเวียน ช่วยให้ชาวบ้านได้มีการบริหารจัดการเงินกันเอง ทำให้ ผู้ที่ว่างงานได้มีงานทำ มีอาชีพในหมู่บ้าน โดยไม่ต้องออกไปหางานต่างจังหวัด ลดภาระหนี้สิน นอกกระบบ ทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้น

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ได้มาโดยการเลือกตั้งโดยประชาชน ในชุมชนได้มีส่วนในการออกเสียงเลือกตั้ง โดยสมาชิกแต่ละคนจะมีคะแนนเสียงคนละ 1 เสียง จนได้คณะกรรมการทั้งหมด 14 คน เป็นชาย 7 คน เป็นหญิง 7 คน ซึ่งจะดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนด 1 ปีจะมีการจับสลากออกกึ่งหนึ่งและมีหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านโป่งได้ตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2544 ได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาลเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2544 ต่อมาดำเนินการรับสมัครจนครบจำนวน 272 คน รัฐบาลได้จัดสรรเงินทุนให้แก่กองทุน กองทุนได้จัดสรรเงินทุนให้แก่สมาชิกผู้ทั้งสิ้น 93 ราย จำนวนเงินที่กองทุนได้จัดสรรให้สมาชิกผู้ทั้ง 972,937 บาท

4) การจัดทำเอกสารของกองทุนหมู่บ้านโป่ง มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านโป่ง หนังสือสัญญาการกู้ยืมเงิน และได้มีการทำบัญชีทางกองทุนได้มีการจดบันทึกรายการแต่ยังไม่มีการจัดทำในรูปแบบบัญชีที่แน่นอน เพราะขาดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำรูปแบบบัญชี ส่วนเรื่องเอกสารอื่นๆ เกี่ยวกับพวกใบเสร็จ ควรมีการพิมพ์จำหน่ายให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศเพื่อสะดวกในการตรวจสอบในการทำงานด้วย

5) เกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งพิจารณาตามความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอเพื่อขอู้ พิจารณาประวัติการชำระเงินของผู้กู้ การค้าประกันเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านโป่ง การเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโป่งผู้กู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านโป่งที่ได้กำหนดไว้

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่ง

จุดเด่น คือ ประชาชนในหมู่บ้านอยู่อาศัยกันแบบพี่น้อง มีความรู้จักกันเป็นอย่างดี สามารถที่จะติดตามสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับการนำเงินที่กู้จากกองทุนไปประกอบอาชีพว่าได้นำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพหรือนำไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่ ถ้านำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ สามารถไปใช้เป็นเหตุในการที่จะไม่อนุมัติเงินกู้ครั้งต่อไป หรือใช้เป็นแนวทางในการวางข้อกำหนดในการอนุมัติเงินกู้เพื่อให้ก่อประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนสูงสุด

จุดด้อย คือ กองทุนยังไม่เข้าใจรูปแบบของการบริหารเงินของกองทุนจึงไม่ได้จัดสรรเงินไว้สำหรับการบริหารงานและดำเนินงานของกองทุน แต่ได้นำเงินไปจัดสรรให้กู้จนเกือบหมด เงินกู้ที่จะสรรให้สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านโป่งผู้ จัดสรรให้ในจำนวนน้อยเกินไปจนไม่สามารถนำมาลงเพื่อประกอบอาชีพได้ ก็ยังส่งผลให้ประชาชนในชุมชนยังยากจนกันอีกต่อ

ไป ไม่มีการประเมินการประกอบอาชีพของผู้กู้ว่าได้นำเงินไปลงทุนจริงหรือไม่ หรือนำไปใช้ในทางอื่น นอกเหนือจากวัตถุประสงค์

2) กระบวนการทำบัญชี

จุดเด่น คือ กองทุนหมู่บ้านโป่งได้มีการจัดการในด้านการบัญชี ก็แต่เพียงการจดบันทึกเอาไว้เท่านั้น ซึ่งได้จดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำเอกสารเกี่ยวกับใบเสร็จตามขั้นตอนการทำงานอย่างถูกต้อง

จุดด้อย คือ กองทุนหมู่บ้านโป่งยังขาดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี และยังไม่ทราบว่าการทำงานบัญชีในใช้รูปแบบใดจึงจะดี

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง ได้ทราบว่า จำนวนผู้กู้ทั้งสิ้นมีจำนวน 93 ราย เป็นจำนวนเงินผู้ทั้งหมด 972,937 บาท

จุดเด่น คือ ประชาชนได้นำไปลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ ในการดำเนินกิจการเดิมของตน ทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นจากเดิมที่ต้องกู้เงินจากที่อื่น ๆ เสียดอกเบี้ยแพง เดี่ยวนี้กู้เงินจากกองทุน เสียดอกเบี้ยถูก กู้ง่าย และยังมีเงินกู้ฉุกเฉินในกรณีรับด่วนหรือความจำเป็นเร่งด่วนที่ให้ผู้กู้ได้รวดเร็ว

จุดด้อย คือ ผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ก็ยังต้องให้กู้เพราะมีฉะนั้นจะมีปัญหากับผู้กู้ได้ และผู้กู้บางผู้ได้มากกว่า 1 ครั้ง ทั้งที่ยังไม่ชำระหนี้ในครั้งแรกเลย และยังได้กู้ในมูลค่าที่สูง

2) ผลกระทบโดยตรง ได้ทราบว่าจากการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านแล้วทำให้สมาชิกผู้กู้มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3) ผลกระทบทางอ้อม ได้ทราบว่า สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนไปนั้นได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากเดิม มีเงินส่งบุตรหลานเรียนหนังสือในระดับที่สูง ๆ ได้ รายได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสพการณ์ด้านการประกอบกิจการของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถดีอยู่แล้วเพราะเป็นการกู้ไปเพื่อลงทุนทางด้านการเกษตร เพื่อนำไปลงทุนเพื่อดำเนินกิจการต่อจากกิจการเดิม

จุดเด่น คือ ประชาชนส่วนใหญ่นำเงินไปประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนในหมู่บ้านโป่งอยู่แล้ว และยังได้มีการพัฒนาด้านคุณภาพด้านการประกอบอาชีพโดยการแนะนำของ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภออย่างสม่ำเสมอ

จุดด้อย คือ เงินที่ได้จากการกู้เงินไปลงทุนไม่ได้มากนัก เพราะมีจำนวนผู้กู้มาขายก็ต้องจัดสรรให้เพียงพอกับความต้องการ เงินที่ได้รับการอนุมัติให้กู้ได้ในวงเงินที่ต่ำ จะนำไปประกอบอาชีพใหม่ก็คงไม่พอ หรือนำไปใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้กู้เท่านั้น

2) การนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ทำให้ไม่สามารถส่งเงินคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด ดังนั้นผู้กู้ต้องหาทางเพื่อขอผ่อนการจ่ายชำระหนี้ หรือกู้เงินจากนายทุนเพื่อนำมาจ่ายชำระให้กับกองทุนหมู่บ้านโป่ง ทำให้การกู้เงินของสมาชิกในครั้งไม่เป็นไปนโยบายของรัฐบาลในการช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย หรือทำให้เกิดรายได้ แต่กลับเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้แก่ผู้กู้เพิ่มขึ้น

2.2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ที่พบคือ จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุนหมู่บ้านโป่ง

จุดเด่น คือ จำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อถึงกำหนดชำระก็ไม่เดือดร้อนหาเงินเพื่อจ่ายชำระในมูลค่าที่สูง ถึงแม้จะประสบผลขาดทุนจากการประกอบกิจการ หรือยังอยู่ในช่วงที่ยังไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็ตาม

จุดด้อย คือ เงินที่ได้มาจากการกู้ไม่พอที่จะลงทุน และยังไม่มียไรได้จาก การลงทุน ก็ต้องจ่ายชำระเงินคืนให้แก่กองทุนแล้ว ก็ยังไม่เป็นการแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนได้อย่างถาวร

2.2.3 การประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น คือ สามารถนำเงินไปพัฒนาอาชีพรายได้ให้แก่การประกอบอาชีพเดิม ลงทุนเพิ่มในกิจการเดิม เพื่อเป็นเพิ่มคุณภาพของการประกอบอาชีพ หรือช่วยเพิ่มปริมาณของผลผลิต

จุดด้อย คือ เงินลงทุนที่น้อยเกิด ไม่เพียงพอต่อการลงทุน ผู้กู้ก็ต้องดำเนินการเพื่อหาเงินเพิ่ม โดยการที่ต้องไปกู้จากนายทุนนอกระบบ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการจ่ายชำระหนี้ของผู้กู้ได้

2) ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ในบางปีที่ผ่านมาเกิดน้ำท่วมจนทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก และผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำขายได้ราคาถูก เป็นเหตุให้เกิดผลขาดทุนได้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น คือ การดำเนินงานของผู้ทำให้มีการพัฒนาด้านอาชีพ และทำให้มีอาชีพ เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และสามารถจ่ายชำระหนี้คืนแก่กองทุนได้ เพื่อกองทุนจะได้มีเงินทุน เพื่อให้บริการเงินกู้ให้แก่สมาชิกต่อไปได้ และยังมีการจัดสรรเงินที่ได้จากผลกำไรจากการรับชำระหนี้เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นได้

จุดด้อย การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ทำให้เกิดปัญหา มีความแตกแยกหรือไม่สามารถจ่ายชำระหนี้คืนแก่กองทุนหมู่บ้านไปงได้ ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกองทุนหมู่บ้านไปงน้อยลงได้ และยังทำให้กองทุนหมู่บ้านไปงไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้

2) ผลกระทบโดยตรง คือ ประชาชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านไปง มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน และผู้กู้ได้มีเงินทุนเพิ่ม มีรายได้เพิ่ม

3) ผลกระทบโดยอ้อม คือ ในการดำเนินกิจการประกอบอาชีพ ชุมชนมีการพึ่งตนเองมากขึ้น ที่การทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น เพราะมีการพัฒนาอบรมวิธีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ ในการดำเนินงานมีหน่วยงานของรัฐบาลมาให้ความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มทักษะในดำเนินงานที่ดี จึงทำให้ได้ผลผลิตที่ดี

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ประกอบอาชีพ สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยงสัตว์ มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ พ่อแม่พันธุ์สัตว์ที่ดีมีคุณภาพดีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีความต้านทานโรคสูง มีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี มีกระบวนการดูแลเอาใจใส่ที่ดี มียารักษาโรคที่ดี มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการมาดูแลเป็นระยะ ๆ อาหารในการเลี้ยงสัตว์มีคุณภาพดี มีคอกหรือโรงเรือนที่ดีสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบถ่ายเทอากาศและระบบระบายน้ำ และบำบัดน้ำเสียที่ดี ผลิตผลที่ได้มีคุณภาพดี สามารถนำไปจำหน่ายได้ราคาสูง

กระบวนการที่ดีได้แก่ การจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี มีการให้อาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของสัตว์ มีการให้ยารักษาโรคอย่างสม่ำเสมอ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพสูง เนื้อดีมีคุณภาพสูง ท้องตลาดมีความต้องการสูง ขยายพันธุ์ได้ปริมาณมากและรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตเร็ว

3.2 อาชีพทำการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกพืช ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์พืชที่ดีมีคุณภาพสูง คุณภาพของดินที่ดี มีแหล่งน้ำพอเพียงพอกับการเพาะปลูกมีปุ๋ยที่มีคุณภาพดี เครื่องอุปกรณ์ในการเพาะปลูกที่ดีและทันสมัย มียาสำหรับไล่แมลงไม่ให้มาทำลายพืชที่ดีและไม่มีสารตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการเตรียมดินที่ดีก่อนการเพาะปลูก มีระบบชลประทานที่ดีเพียงพอต่อการเพาะปลูก มีความรู้และเทคนิควิธีที่ทำให้ได้ผลผลิตในปริมาณมาก ๆ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณได้แก่มีแหล่งรับซื้อที่ดี ได้ผลผลิตในปริมาณมาก ตรงกับความต้องการของตลาด เมื่อนำไปจำหน่ายได้ราคาสูง

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านไปง

ผลจากการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านไปงที่ทำการประเมินมานี้มีส่วนมากเป็นการประกอบอาชีพทางการเกษตร และการบริหารกองทุนหมู่บ้านไปง โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไปง มีดังต่อไปนี้

4.1 ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านไปง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไปงมีการร่วมมือการในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านไปง

4.2 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านไปง

- 1) สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี
- 2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

4.3 ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

1) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไปงของคณะกรรมการกองทุนเป็นอย่างมีระบบ

- 2) การให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไปงกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ
- 3) การติดตามการใช้เงินของผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านไปงให้ตรงตามวัตถุประสงค์
- 4) คณะกรรมการมีการประชุมกลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไปงอย่างสม่ำเสมอ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเพื่อการจัดทำสารนิพนธ์

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยในหลาย ๆ ด้านเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการ ดังนี้

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านโป่งและชุมชนเมือง

1) การเกิดกองทุน ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนและมีความเข้าใจต่อการทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง และกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งได้มีกระบวนการทำงานเป็นตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และอยู่ในการดูแลของเจ้าหน้าที่คณะกรรมการระดับอำเภอตลอดเวลา จะมีชาวบ้านบางส่วนที่ไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ก็มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจหรือไม่เห็นด้วย

2) ระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านโป่ง ในการจัดทำระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านโป่งในได้สังเกตเห็นถึงความต้องการของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก และอาศัยความตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉะนั้นในการทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งก็มุ่งเน้นเพื่อให้หมู่บ้านโป่งได้มีเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ หรือลดภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เมื่อมีสมาชิกผู้ต้องการจะกู้เงินเพื่อนำไปทำกิจกรรมดังกล่าว ทางกองทุนหมู่บ้านโป่งดำเนินการพิจารณาการกู้ และจัดสรรเงินกู้ตามความเหมาะสม และบริการรับฝากเงินตั้งจะออมทรัพย์แบบเป็นรายเดือน หรือรายปีแล้วแต่สมาชิกจะสามารถนำมาฝากได้

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ทราบว่าหมู่บ้านโป่งได้มีการเรียนรู้และรู้จักการพึ่งตนเอง รู้จักการประยุกต์แนวทางในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้ตนเองเพิ่มขึ้น และพัฒนาการประกอบอาชีพของตนให้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจในภูมิปัญญาของตนเองเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เพราะว่ามีเงินกู้สำหรับหมุนเวียนในชุมชน เป็นทุนในการประกอบอาชีพ ไม่ต้องไปกู้เงินจากนายทุนนอกระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพงกว่าการกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านหมู่บ้านโป่ง และกองทุนหมู่บ้านโป่งยังมีส่วนช่วยส่งเสริมด้านสถาบันครอบครัวทำให้ครอบครัวของประชาชนในชุมชนมีความอบอุ่น โดยไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น ช่วยให้มียานทำในท้องถิ่นและได้อยู่กับครอบครัว

5) มีศักยภาพและความเข้มแข็ง เมื่อประชาชนที่ต้องประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพแล้ว จากการทำกองทุนหมู่บ้านโป่งทำให้ ประชาชนในหมู่บ้านโป่งได้มีอาชีพ มีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านอยู่ดีกินดี มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างชุมชน และองค์กรเครือข่าย และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ร่วมกันคิดร่วมกันทำงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก มีดังนี้

- 1) ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะและให้แนวคิดในการเพื่อ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในกระบวนการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง
- 2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุนหมู่บ้านโป่ง
- 3) ประชาชนในชุมชนมีความรับผิดชอบในภาระหนี้สินโดยมีความกระตือรือร้น ในการชำระหนี้คืนกองทุนหมู่บ้านโป่ง
- 4) ประชาชนนำเงินที่กู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ทำให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพมี รายได้เลี้ยงครอบครัวได้

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) ผู้นำที่ยังไม่มีความรู้ในด้านการพัฒนาและการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน โป่ง ซึ่งยังคิดว่าเป็นความรับผิดชอบของคนบางกลุ่มเท่านั้น และยังมีความคิดว่ากองทุนหมู่บ้าน โป่งไม่ ใช้กองทุนหมู่บ้านโป่งของส่วนรวม เป็นของกลุ่มคนที่รับผิดชอบ ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นจะมาก้าว ก้าวงานของตนไม่ได้

5.3 ความเข้มแข็งที่มีองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

หมู่บ้านโป่งและชุมชนใกล้เคียงมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้อยู่บ้าง เช่น กองทุนหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนทักษะในการดำเนินงานกันระหว่างกลุ่มองค์กร และมีการบริหารงานโดย ประชาชนในชุมชนเอง

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

- 1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เอาไว้ ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมาทำให้สภาพ ความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านดีขึ้น และประชาชนได้มีงานมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ถึงแม้จะยัง จัดว่ายังดีไม่มากเท่าที่ควรก็ตามแต่ก็พอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ และยังไม่ถึงขั้นที่มีเงินเก็บเงินออมใด ๆ
- 2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในหมู่บ้านได้ มีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อใช้จ่าย มีการสร้างงานสร้างรายได้ในการประกอบอาชีพ ไม่ต้องไปทำงาน ต่างถิ่น ชีวิตครอบครัวมีความอบอุ่น เงินทุนที่จ่ายชำระคืนให้แก่กองทุนสามารถนำมาพัฒนาชุมชนได้ และทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรักความสามัคคีปองดอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำให้ ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและมั่นคงอย่างยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

1. สรุป

1.1 สรุป

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง บรรลุเป้าหมาย มากน้อยเพียงใด
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน
- 4) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของชาวบ้านโป่ง

2. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินกองทุนหมู่บ้านโป่ง มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงาน
- 3) ใช้ระบบชีพม์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านโป่ง และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลจากแบบรายงาน บร.1-12 บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- 5) ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการดำเนินการ

- 1) ทราบถึงผลการติดตามการประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้านโป่ง ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) ทราบข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านโป่ง หมู่ที่ 6 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ ปัญหาต่าง ๆ ของหมู่บ้านโป่ง
- 3) ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้
- 4) ผลที่ได้รับจากการประเมินสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านโป่งได้ ซึ่งจะช่วยให้มีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น

1.2 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโป่ง

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโป่ง ดังนี้

- 1) การเกิดกองทุนหมู่บ้านโป่งเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมกันมากขึ้น
- 2) มีการบริหารการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง โดยการสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ประชากรในชุมชนได้มีโอกาสร่วมประชุมอบรมแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างองค์กรต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 3) ศักยภาพความเข้มแข็งของหมู่บ้านโป่ง ประชากรในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้ประชากรของหมู่บ้านโป่งมีความเข้มแข็ง มีความต้องการให้ชุมชนได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโป่ง โดยได้รับการสนับสนุนจากพัฒนาการอำเภอสูงเนิน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านที่ร่วมกันประชาคมจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโป่งขึ้น โดยมีจำนวนผู้ที่เข้าร่วมประชุม 180 คน

2) การมีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการทำงานในหน่วยราชการ และเข้าใจระบบในการบริหารงานได้เป็นอย่างดี

2.2. ปัจจัยด้านลบ

- 1) โครงสร้างการบริหารหลายชั้นตอน เอกสารมาก งานซับซ้อน ทำให้การดำเนินการเป็นไปล่าช้า
- 2) เงินมีส่วนทำให้เกิดความแตกแยกกันได้ เนื่องจากมีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยในการทำงานที่ยุ่งยาก และล่าช้า ทำให้ไม่ยากกู้เงินกองทุน
- 3) มีผู้กู้ที่ยังไม่ชำระคืนกองทุนหมู่บ้านโป่ง เนื่องจากยังมีสภาพลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน ทำให้การทำงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งต้องทำงานมากขึ้นในการติดตามหนี้
- 4) การทำงานที่ไม่ได้ผลตอบแทนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่ง ที่ทำให้ท้อแท้ในการทำงาน

3. การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ คือการที่ประชาชนผู้ประกอบอาชีพในหมู่บ้านโป่งได้มีการรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีองค์กรของรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแกนกลางในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชนคือ พัฒนาการอำเภอสูงเนิน และเกษตรอำเภอสูงเนิน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านโป่ง ประชาชนในหมู่บ้านได้มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีวัฒนธรรมที่ดีในด้านการเข้าวัดที่ทำบุญและประเพณีทางพุทธศาสนาต่าง ๆ

5. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง จากการที่กองทุนหมู่บ้านโป่งได้อนุมัติเงินให้สมาชิกกู้ยืมไปใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน มีอาชีพ มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5.2 ผลกระทบโดยตรง ประชาชนในชุมชนได้มีการเรียนรู้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโป่ง และมีการนำความคิดของตนมาใช้ในการพัฒนาการดำรงชีวิตของครอบครัวตนเองได้

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม มีการนำความคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้การทำงานของกองทุนหมู่บ้านโป่งมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านโป่งทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอก ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอและการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน โป่ง

1. ในการร่างระเบียบควรมองถึงความเป็นจริงของชุมชน เป็นหลักในการกำหนดระเบียบข้อบังคับจะเหมาะสมกว่านี้ เพราะยากต่อความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โป่ง และระเบียบที่มีการปรับปรุงอยู่เสมอทำให้คณะกรรมการเกิดความสับสนในการดำเนินงาน เช่น

1.1 กำหนดมาตรการในการจ่ายชำระเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนดควรกำหนดให้สมาชิก ผู้กู้ที่ไม่สามารถจ่ายชำระได้ตามกำหนดพ้นจากสภาพการเป็นสมาชิกหรือไม่มีสิทธิในการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โป่งได้อีกต่อไป

1.2 ในกรณีที่ผู้กู้ประสบผลขาดทุนจากการดำเนินงานโดยมีเหตุอันเหมาะสม เช่น เกิดจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ กองทุนหมู่บ้าน โป่งควรมีการยืดเวลาการชำระหนี้ให้แก่สมาชิกได้

1.3 การกู้เงินฉุกเฉินควรมีมาตรฐานในการอนุมัติเงินกู้ให้รัดกุมมากกว่านี้ ควรมีการทำสัญญาให้ชัดเจน เพราะถึงแม้จะเป็นการกู้ในระยะสั้นก็ตามแต่จำนวนที่ให้กู้บางครั้งมากกว่าเงินที่กู้ปกติเสียอีก ซึ่งประชาชนส่วนมากจะหันมากู้เงินวิธีนี้กันมากกว่าวิธีการกู้แบบปกติ

1.4 ในการค้ำประกันควรกำหนดให้มีการนำหลักทรัพย์มาค้ำประกันได้ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้ต้องการจะกู้เงินจากกองทุนแต่ไม่ต้องการให้มีผู้ค้ำประกัน แต่ต้องการนำทรัพย์สินของตนที่มีอยู่มาทำการค้ำประกันแทน ควรมีการกำหนดให้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันผู้กู้ได้

1.5 ควรกำหนดให้การกู้เงินระยะยาวได้ ผู้กู้ต้องการนำไปลงทุนในการเปิดกิจการใหม่ เช่น เปิดโรงงานซึ่งต้องใช้ทุนสูง และต้องการเวลาในการประกอบการเพื่อให้ได้มีผลกำไรที่จะสามารถจ่ายชำระเงินกู้ได้

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โป่ง

1) ในการรับชำระหนี้คณะกรรมการควรมีการกำหนดผู้ที่มีหน้าที่ในการรับชำระหนี้ และควรมีการควรมีการกำหนดให้มีการจ่ายชำระหนี้ ในวันเวลาและสถานที่ที่แน่นอน เพื่อกันการทำงานที่ล่าช้าเนื่องสมาชิกผู้ที่ต้องการชำระหนี้ไม่เข้าใจในขั้นตอนของการชำระหนี้และเกิดข้อสงสัยจนทำให้เกิดความวุ่นวายในกระบวนการทำงานของกองทุนได้

2) ควรมีการติดตามการนำเงินกู้ไปลงทุนของสมาชิกผู้กู้ เพื่อเป็นการประเมินการประกอบธุรกิจของผู้กู้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ของผู้กู้ได้ และช่วยส่งเสริมแนะนำในการประกอบอาชีพของผู้กู้ได้ในกรณีที่เห็นว่า มีวิธีอื่นที่ดีกว่า

3) ควรมีการกำหนดรูปแบบบัญชีให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อสะดวกสำหรับการจัดทำ และตรวจสอบ. ในการทำบัญชี พบว่า เป็นไปด้วยความลำบากของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไป่ง เนื่องจากความยุ่งยากซับซ้อน ทางภาครัฐบาลควรจะทำบัญชีในรูปแบบสำเร็จรูปเพื่ออำนวยความสะดวก

4) ควรมีการจัดทำเอกสารใบเสร็จต่าง ๆ ให้มีรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ

5) กองทุนหมู่บ้านไป่งควรมีการจัดสรรเงิน ไว้เพื่อการใช้จ่ายบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านไป่ง

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไป่ง

1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูป เพื่อเพิ่มราคาสินค้า และการเก็บรักษาไว้ได้นาน หรือวัตถุดิบหาได้ง่ายในแหล่งชุมชน ซึ่งจะมีราคาต้นทุนถูก

2) การรวมตัวเพื่อตั้งสหกรณ์ชุมชนหรือตลาดกลางที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งในการรับซื้อ และขายผลิตภัณฑ์ในชุมชน โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่ถูกกดราคาสินค้า

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัย

1) เพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้านการค้นคว้าวิจัยให้มากขึ้นรวมทั้ง ควรให้มีการหาข้อมูลจากการทำงาน และควรเป็นข้อมูลที่มาจากความเข้าใจในปัญหาของชุมชนจริง ๆ

2) การทำการวิจัยควรเข้าใจในรูปแบบของชุมชนเสียก่อน ถึงจะสามารถวางแผนงานในการทำวิจัยได้อย่างถูกแบบแผน และงานวิจัยก็จะมีคุณภาพยิ่งขึ้นด้วย

3) ในการทำการศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านไป่ง ควรมีการระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ทราบว่าวิธีที่ผู้ศึกษาใช้ในการทำการศึกษาวิจัยความเหมาะสมหรือไม่ หรือควรแก้ไขอย่างไรที่จะให้ได้ผลงานวิจัยที่ดีและมีประโยชน์ที่สุด

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์
จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไปกระทรวง
นครราชสีมา
- นিকা ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : พีเอ็น การพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2543. การวิจัยการวัดและประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์ ศรีอนันต์
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผล : หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : การ
พิมพ์พระนคร, 2539
- ภรณ์ กীরดีบุตร. การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2529
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วิเชียร เกตุสังข์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ไทย
วัฒนาพานิช, 2530.

สุภางศ์ จันทวานิช. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วรรณธิการ. 2544. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

हत्यัย มีนะพันธ์. **หลักการวิเคราะห์โครงการ ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

